

Kuvituskonsepti keittiöpöyhkeisiin

Anita Pesonen
Opinnäytetyö

LAB-ammattikorkeakoulu
Muotoiluinstituutti
Medianomi (AMK)
Graafinen suunnittelu
Kevät 2020

Tiivistelmä

Opinnäytetyön aiheena oli kuvituskonseptin luominen keittiöpyyhkeisiin. Työssä kuvattiin kuvitusprosessin vaiheita sen taustoituksesta valmiiksi konseptiksi. Neljästä kuvituksesta muodostuva sarja toteutettiin Photoshopissa maalaten ja siitä tehtiin kaksi väri variaatiota. Kuvituksen teemana ovat Suomen luonnosta löytyvät eläimet ja kasvit.

Projektin taustoittamiseksi tutkittiin painettujen keittiöpyyhkeiden historiaa ja Suomen painokangastrendejä 1950-luvulta 2000-luvulle. Työ sisältää esimerkkejä keittiöpyyhkeistä eri vuosikymmeniltä ja siinä selvitetiin, millaisia pyyheliinamalleja löytyy kahden nykyisen tekstiilibrändin, suomalaisen Kaunisteen ja japanilaisen SOU-SOU:n mallistoista. Lisäksi opinnäytetyössä käytiin läpi projektille oleellisia painotekniikoita, joita olivat silkkipaino ja digitaalinen tulostus. Painotekniikoiden vaatimuksia tutkimalla selvitettiin, millaisia kuvituksia kullakin tekniikalla pystytään toteuttamaan. Lopuksi pohdittiin myös mahdollisia painopaikkoja kuvituksille.

Asiasanat:

kuvitus

keittiöpyyhe

painokankaat

Abstract

The subject of the thesis was to create an illustration concept to be used in tea towels. The thesis describes the process of making the illustrations from its starting point to the finished concept. Consisting of four illustrations, the series was created using Photoshop and it has two colour variations. The theme of the illustrations is animals and plants found in the nature of Finland.

Before creating the illustrations, research was made about the history of printed tea towels and the trends in Finnish textiles from 1950s to 2000s. The thesis contains examples of tea towels from different decades and the designs found in the collections of contemporary textile brands Finnish Kauniste and Japanese SOU-SOU, were also examined. Additionally, information about the printing techniques relevant to the project, namely screen printing and digital printing, is included. Studying these printing techniques clarified what kind of illustrations is possible to print with each technique. Lastly, possible printing places to be used for the illustrations were considered.

Keywords:

illustration

tea towel

printed textiles

Sisällys

1. Johdanto.....	5	5. Prosessi.....	21
2. Historiaa	6	5.1 Aiheervalinta.....	21
2.1 Painokangastrendejä Suomesta	8	5.2 Kuvitustyyli.....	22
2.2 Keittiöpyyhkeitä eri vuosikymmeniltä.....	12	5.3 Luonnokset	22
3. Kauniste ja SOU-SOU	18	5.3.1 Kuvitustekniikka.....	24
4. Painotekniikoita.....	20	5.3.2 Jänis	25
4.1 Silkkipaino	20	5.3.3 Mustarastas	25
4.2 Digitaalinen tulostus.....	20	5.3.4 Kettu.....	26
4.3 Vertailua.....	20	5.3.5 Orava.....	26
		6. Painopaikan pohdintaa	31
		7. Valmis kuvituskonsepti ja yhteenveto	32
		Lähteet	38

1. Johdanto

Opinnäytetyökseni suunnittelin neljän kuvituksen sarjan, jotka on tarkoitettu painettaviksi keittiöpyyhkeisiin. Projektin taustoittamiseksi tutkin painettujen keittiöpyyhkeiden historiaa ja Suomen painokangastrendejä 1950-luvulta 2000-luvulle. Lisäksi etsin kuvia keittiöpyyhkeistä eri vuosikymmeniltä ja tarkastelen, millaisia kuvituksia löytyy nykyisten tekstiilibrändien pyyheliinamalleista. Selvitän, mitä pitää ottaa huomioon suunniteltaessa kuvituksia keittiöpyyhkeisiin ja kuvaan suunnitteluprosessiani. Kirjoitan aiheesta kuvittajan näkökulmasta, mutta käyn läpi myös painotekniikoita, jotka ovat projektilleni olennaisia ja pyyhkeissä käytettäviä materiaaleja. Lopuksi pohdin mahdollisia painopaikkoja kuvituksilleni.

Vaihtovuoteni Japanissa, sai minut kiinnostumaan painokankaista. Opiskellessani Kiotossa, Kyoto Institute of Technologyssa, tutustuin monenlaisiin tekstiileihin ja niiden valmistusmenetelmiin. Kurssilla, jonka aiheena olivat perinteiset japanilaiset käsityöt, pääsin painamaan kankaalle oman kuvituksen käyttäen kulta- ja hopeatomua. Tomu siveltiin kankaalle kohtiin, joihin ensin painettiin lii-

maa sapluunan läpi. Kankaalle tulevan kuvion suunnittelussa oli omat haasteensa, mutta oli kiinnostavaa nähdä lopputulos.

Miettiessäni opinnäytetyön aiheita tiesin alusta lähtien, että halusin tehdä kuvituksia ja päätin yhdistää tämän kiinnostukseeni painokankaita kohtaan. Ajattelin, että opinnäytetyö olisi hyvä tilaisuus kokeilla, miten kuvituksiani voisi käyttää jossakin tekstiilituotteessa. Tavoitteenani on luoda kuvituksia, jotka voidaan painaa keittiöpyyhkeisiin. Haluan kuvitusten toimivan yhtenäisenä sarjana, mutta olevan kiinnostavia myös yksittäin. Projektin myötä toivon oppivani lisää painokangassuunnittelusta ja kehittyväni kuvittajana. Lopuksi haluaisin painattaa pienen erän pyyhkeitä, jotta näen, miten suunnittelemani kuvitukset toimivat käyttötarkoituksessaan.

2. Historiaa

1950-luvun lopulla painetut pellavatekstiilit tulivat suosioon ruotsalaisen Linnelinje-kodintekstiilisarjan myötä, joka syntyi yhteistyössä Nordiska Kompaniet -tavaramallin ja Almedahls-Dalsjöforsin tehtaan kanssa. Astrid Sampen ja Marianne Nilssonin suunnittelema Linnelinje lanseerattiin vuonna 1955 pidetyssä Helsingborgin näyttelyssä (joka tunnetaan myös nimellä H55), Ruotsissa ja siihen kuului mm. pellavaisia pöytäliinoja, tabletteja, keittiöpyyhkeitä, lakanoita ja tyynyliinoja. Linnelinje uudisti kodintekstiilejä sopiviksi 50-luvun kotien tarpeisiin ja toi niihin värikkäitä, moderneja kuvioita. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 83 & 88; Fogg 2018, 9; Diurson 1955, Lindmarkin 2018, 36 mukaan.)

Erityisesti Sampen keraamikko Signe Persson-Melinille omistetun Perssons Kryddskåp -kuvituksen graafinen symmetria ja suorat linjat inspiroivat tulevien keittiöpyyhkeiden kuvamaailmaa, niin tyyllillään kuin myös aiheellaan (kuva 1). Kuvitus kuvaa Persson-Melinin 50-luvun alussa valmistamia keraamisia maustepurkkeja, joissa on korkkikansi. Perssons Kryddskåp on edelleenkin suositu

tu ja siitä on sittemmin tehty myös uusia väri variaatioita. (Fogg 2018, 9; Lindmark 2018, 23.)

Painettujen pellavatekstiilien suosio huomattiin myös Suomessa ja Tampellan alettua valmistaa painokankaita kodintekstiilien osuus tuotannosta lisääntyi. Tampellan valmistamiin kodintekstiileihin kuului 50-luvulta lähtien painettuja pellavapyyhkeitä, jotka oli tarkoitettu arkikäyttöön astia- ja käsipyhkeiksi. Pyyhkeiden kuvat olivat aluksi ruotsalaista alkuperää. Ruotsinkieliset tekstit käännettiin suomeksi ja pyyhkeisiin painetut feministiset mielauseet kannustivat kotitöiden jakamiseen. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 88; Huusko & Huttunen 2011, 43; Rohunen, Kaasalainen & Tekstiiliteollisuusmuseon työryhmä 2020.)

Ensimmäisiä Tampellan suomalaisista pyyheliinamalleista suunnitteli Mariaana von Knorring. Kuvassa 2 näkyy von Knorringin Marja-keittiöpyyhe, joka palkittiin kultamitalilla vuonna 1961 California State Fair an Exposition -näyttelyssä Sacramentossa, Yhdysvalloissa. Tampellan

pyyheliinasuunnittelijoina ovat toimineet myös mm. Eva Taimi, Aune Laukkanen ja graafikko Erkki Tanntu. Pyyhkeistä löytyi modernin tyyliä keittiöön ja ruuanlaittoon liittyviä kuvioita, suomalaiskansallisia aiheita ja kuvitettuja kansanviisauksia. 1960- ja 1970-luvuilla kalenteripyyhkeet olivat Suomessa hyvin suosittuja. Ne voitiin ripustaa seinälle kalenterin tapaan kuluvan vuoden ajaksi, jonka jälkeen pyyhe otettiin käyttöön. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 88; Kauniste Finland Ltd 2020.)

Kuva 1. Astrid Sampe, Perssons Kryddskåp, 1955 (Almedahls 2020)

Kuva 2. Mariaana von Knorring, Marja, 50-luku (Niinimäki & Saloniemi 2008, 88)

Kuva 3. Aune Laukkanen, Martta, 50-luku (Niinimäki & Saloniemi 2008, 89)

Kuva 4. Eva Taimi, Kokki (Husko & Huttunen 2011, 45)

2.1 Painokangastrendejä Suomesta

1950

Painettuja keittiöpyyhkeitä alettiin valmistaa Suomessa 50-luvulla. 50-luvun kuoseissa näkyi suunnittelijoiden halu kokeilla uutta ja luonnosteluvaiheessa käytettiin kaikkia mahdollisia tekniikoita. Kuoseihin pyrittiin saamaan aikaiseksi vapaita, sattumanvaraisia kuvioita ja tekniikkana käytettiin esimerkiksi roiskemaalausta. Myös kuosit, joihin rasterin avulla aikaansatiin häivytetty efekti, olivat muodissa. Kokeellisemmille kuoseille vastapainona olivat geometriset viivapiirustuskuosit. Marimekko perustettiin vuonna 1951 ja seuraavina vuosina siitä tuli kansainvälisesti tunnetuin suomalainen sisustus- ja vaatetuskankaiden valmistaja. Kankaissaan Marimekko hyödynsi elävien kasvien muotoja. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 77 & 84; Huusko & Huttunen 2011, 43.)

50-luvulla suosittuja aiheita olivat kukat, puut, pensaat, hedelmät, eläimet, maisemat ja kaupunkikuvat. Väreistä

suosiossa olivat tummansininen, Suomen lipun sininen, kirkkaan punainen, punajuuren punainen, ruskea ja musta. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 84.)

1960

60-lukua pidetään painokankaiden kultakautena. Kuoseissa näkyi koristeellista slaavilaisuutta murretuissa väreissä, op-taidetta selkein kontrastein ja nuorisokulttuurien inspiroimia kirkkaita hippikuoseja ja pop-taidetta. Jättikukat tulivat suosioon 60-luvun puolessa välissä. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 95, 97 & 107.)

60-luvun alussa kuluttajien suhtautuminen väreihin muuttui. Kirkkaat sävyt, kuten oranssi, keltainen ja punainen, joita vielä 50-luvulla oli luonnehdittu agressiivisiksi, tulivat muotiin. Sisustuslehdet suosittelivat kirkkaiden värien rinnalle luonnonvärejä: voimakasta vihreää ja täyteläistä ruskeaa. Sisustuksessa saatettiin nyt myös yhdistellä eri kuoseja keskenään. Esimerkiksi ruudullisten verhojen kanssa sopi käyttää kukallista pöytäliinaa. (Niinimäki &

Saloniemi 2008, 106-108.)

1970

70-luvun alku jatkui 60-luvulla vallinneilla tyyleillä. Suuret kukat olivat edelleen muodissa ja kuosien värityksissä käytettiin tummanruskeaa ja vihreiden sävyjä sekä voimakasta oranssia ja punaista. Myöhemmin painokankaisiin tulivat geometriset, arkkitehtoniset kuosit ja paneelikuosit, joita pingotettiin myös kehyksiin taulujen lailla. Vuosikymmenen puolivälissä kuosien kukat muuttuivat naturalistisiksi ja kuviokoko pieneni vähitellen. Sisustus-tekstiileihin ilmestyi lastenkuosikokoelmia, kun kotien vaurastumisen myötä lapset saivat oman huoneensa. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 129-131.)

Kuva 5. Pirkko Roposen geometrinen kuosi Tampellalle 50-luvulta (Niinimäki & Saloniemi 2008, 90)

Kuva 6. Maija Isolan vuonna 1964 Marimekolle suunnittelema Unikko-kuosi (Marimekko 2020)

Kuva 7. Finlayson-Forssa Oy:n kesäkuoseja vuodelta 1967 (Niinimäki & Saloniemi 2008, 219)

Kuva 8. Pirkko Hammarbergin op-taiteen innoittama Optinen omena -kuosi vuodelta 1973. Kuosi on suunniteltu Finlaysonille. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 132; Huusko & Huttunen 2011, 49.)

1980

80-luvun alussa suosittiin vaaleita pastellisävyjä ja mustavalkoisuutta. Kuviot olivat neutraalimpia ja pienikokoisempia kuin 60- ja 70-luvuilla. Suosittuja olivat myös graafiset ja arkkitehtoniset kuosit. Sisustustekstiileissä panostettiin laatuun ja muotitietoisissa kodeissa sisustettiin askeettisen tyylikkäästi, mustaa ja valkoista käyttäen. Suunnittelijan työ muuttui kaupallisemmaksi ja oman ilmaisun sijaan täytyi entistä enemmän miettiä mallistojen yhteensopivuutta, kuluttajien mieltymykset huomioon ottaen. Kuosien väritys vaikutti ostopäätökseen yhä enemmän. Trendeistä tuli universaalisempia kansainvälistymisen myötä ja niitä oli seurattava tarkemmin. Kansainväliset trendit kulkeutuivat nopeammin myös Suomeen. Skandinaavisella tyylillä tehtiin myös muualla, minkä seurauksena Suomalainen design ei enää ollutkaan niin omalaatuista. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 161, 163-165 & 172-173.)

Graafiset kuosit, musta pohjaväri ja helmiäis- ja metalli-

painanta olivat muodissa 80-luvun lopulla. Painokankaiden värimäärät moninketaistuivat ja suunnittelun kokeellisuus lisääntyi. Inspiraatiota otettiin maalaustaiteesta ja vuosikymmenen lopulla näkyvissä oli myös Italiassa modernismin vastaliikkeenä syntynyt Memphis-tyyli. Memphis-henkiset kuosit olivat värikkäitä ja leikkisiä. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 172-173.)

1990

Lamasta huolimatta omaleimaisten painokankaiden suunnittelu jatkui. Suunnittelu oli korkeatasoista ja tehtiin edelleen Suomessa. Kankaiden painaminen taas siirtyi kustannussyistä halvempiin maihin. 90-luvulla nähtiin monia eri tyylejä. Vuosikymmenen alussa muodissa olivat 80-luvun suosikit. Esillä oli paljon suurikuvioisia, mustapohjaisia ja usein helmiäisväreillä painettuja kuoseja. 90-luvun puolestavälistä lähtien suosittiin valkoisia polttopainettuja kuoseja. Laman jälkeen nuoret suunnittelijat uudistivat kuviomaailmaa ja painokankaita tehtiin taas käyttäen selkeää skandinaavista muotokieltä ja kirk-

kaita värejä. Vuosikymmenen lopulla retrokuoseista tuli trendikkäitä. Vuonna 1996 Ikean saapuminen Suomeen innosti sisustamaan. 90-luvun lopulla Suomeen saapui myös lifestyle-ajattelu ja sisustustuotteet alkoivat seurata yhä nopeammin vaihtelevia trendejä. Tuotteita suunniteltiin moniin eri tyyliin, erilaisia käyttäjäryhmiä ajatellen. Digitaalinen tulostus suoraan kankaalle tuli käyttöön 90-luvun lopussa ja se helpotti erilaisia kokeiluja. 90-luvulla tehtiin myös taiteellisia kankaita, joista esimerkkinä ovat Fujiwo Ishimoton Marimekolle suunnittelemat painokangaskoelmat. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 187-191 & 195.)

2000

2000-luvun alussa suosittiin retrokuoseja, joita nähtiin esimerkiksi Marimekon ja Finlaysonin mallistoissa. Retrokuosien rinnalle uusia kuoseja loivat tekstiiliyritysten palkkaamat nuoret suunnittelijat. Suomalaiset sisustivat kotejaan innolla ja yritysten tekstiilimallistot koostuivat enimmäkseen tuoteperheistä, joka helpotti

sisustamista entisestään. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 203 & 205-207.)

2000-luvulla painokankaat digitalisoituivat. Lähes kaikki painokankaat suunniteltiin osittain tai kokonaan tietokoneella, minkä vuoksi muotokielestä tuli pelkistetympää ja yksinkertaisempaa. Tietokonesuunnittelu toi uusia mahdollisuuksia suunnittelijoille. Kuvioiden värimäärillä ei enää ole rajoituksia ja digitaalisessa muodossa olevia kuoseja on helppo käyttää monissa eri tuotteissa. Ne voidaan myös tulostaa mille tahansa materiaalille. (Niinimäki & Saloniemi 2008, 206-207.)

Kuva 9. Anneli Airikka-Lammin Tampellalle suunnittelemat kuosit Saanko luvan, Polku, Pikkolo ja Piha 80-luvulta (Niinimäki & Saloniemi 2008, 165)

Kuva 10. Fujiwo Ishimoton Marimekolle suunnittelema Lähde-kuosi 90-luvulta (Niinimäki & Saloniemi 2008, 195)

Kuva 11. Liisa Suurlan keittiön tarkoitettu Minttu-kuosi 2000-luvulta (Niinimäki & Saloniemi 2008, 206)

2.2 Keittiöpyyhkeitä eri vuosikymmeniltä

Kirjaansa *The Art of the Tea Towel*, Marnie Fogg on koonnut tunnettujen suunnittelijoiden luomia keittiöpyyhkeitä eri vuosikymmeniltä. Pyyhkeiden kuvitukset vaihtelevat kullakin vuosikymmenellä vallinneiden trendien ja tyyli-suuntausten mukaan.

Kuva 12. Lucienne Day, *Too Many Cooks* (Fogg 2018, 14)

Too Many Cooks on yksi kolmesta Lucienne Dayn Fragonardille vuonna 1959 suunnittelemissa pyyheliinoista, joiden tarkoituksena oli elvyttää irlantilaisista pellavatuotantoa modernin designin avulla (Britain Can Make It 2020). Suositusta pyyheliinamallista tehtiin monia väri variaatioita ja vuonna 1960 sille myönnettiin Design Centre Award (Fogg 2018, 14). Pyyhkeen tyyliteltyt hahmot ovat pukeutuneet esiliinoihin ja osalla on kädessään kokkaustarvikkeita.

Kuva 13. Dorothy Miller, puudeli-aiheinen keittiöpyyhke (Fogg 2018, 25)

Dorothy Millerin suunnittelemissa keittiöpyyhkeissä koristavat kitsi-tyyliset kuvitukset. Kuvan 13 suurisilmäinen, rusetteihin kiedottu puudelinpentu istuu krysanteemiruukussa. (Fogg 2018, 25.)

Kuva 14. Ian Logan, Candy Jar (Fogg 2018, 50)

60-luvun nuorisokulttuureiden estetiikka (kirkasväristen hippikuosien graafinen tyyli ja kaleidoskooppiset kuosit) näkyi myös sen aikaisissa keittiöpyyhkeissä. Ian Logan on yksi tunnetuimmista tyylin edustajista. (Fogg 2018, 29.) Candy Jar -kuvituksen värikkäät karamellit on kuvioitu kukilla, pyörteillä ja palloilla.

Kuva 15. Pat Albeck, kukka-aiheinen keittiöpyyhe (Fogg 2018, 54)

Pat Albeckin Jonellelle suunnittelemaa pyyheliinamallia koristaa 60-luvulle tyypillinen graafinen kukkakuvio (Fogg 2018, 54). Kolmivärisen kuvituksen kirkkaille sävyille tuo vastapainoa tumma punertavanruskea ja taustan vaalea kangas. Uransa aikana Pat Albeck työskenteli freelancerina mm. ympäristönsuojelujärjestö National Trustille, Sekersille ja Marks & Spencerille (Fogg 2018, 29).

Kuva 16. Lucienne Day, Good Food (Fogg 2018, 30)

Lucienne Dayn vuonna 1961-2 Fragonardille suunnittelema keittiöpyyhe. Good Food -kuvitus muistuttaa tyyliltään linoleikkaus-printtejä. (Fogg 2018, 30.) Ruoka-aineiden yksinkertaistetut muodot tummansinisellä taustalla täyttävät pyyhkeen tasaisesti.

Kuva 17. Ian Logan, *Coffee Cupboard* (Fogg 2018, 61)

Ian Loganin *Coffee Cupboard* -kuvitus henkii 60-luvun tyyliä. Hyllyillä olevat kahviastiat on koristeltu kukkasilla. (Fogg 2018, 61.) Kuvituksen graafisen pelkistetyt elementit on väritetty kontrastikkailla, lämpimillä värisävyillä.

Kuva 18. Moygashel, *Dunmoy* (Fogg 2018, 65)

Moygashelin *Dunmoy*-pyyhkeen kukka-aiheinen kuvitus 70-luvun väreissä (Fogg 2018, 65). Tummanruskea ja oranssin ja punaisen sävyt olivat muodissa (Niinimäki & Saloniemi 2008, 129).

Kuva 19. Pat Albeck, *matkamuistopyyhe* (Fogg 2018, 78)

Pat Albeckin *National Trustille* suunnittelema keittiöpyyhe kuvaa skotlantilaisia linnoja. Pyyhe oli tarkoitettu myytäväksi matkamuistona. (Fogg 2018, 78.)

Kuva 20. Ulster Weavers, Piano (Fogg 2018, 93)

Ulster Weaversin muuten mustavalkoiseen designiin tuovat väriä punaiset neilikat. Vuonna 1880 perustetun Ulster Weaversin ensimmäiset keittiötekstiilit ilmeistyivät 60-luvulla ja yritys on siitä lähtien ollut yksi tunnetuimmista keittiöpyyhkeiden valmistajista (Fogg 2018, 97).

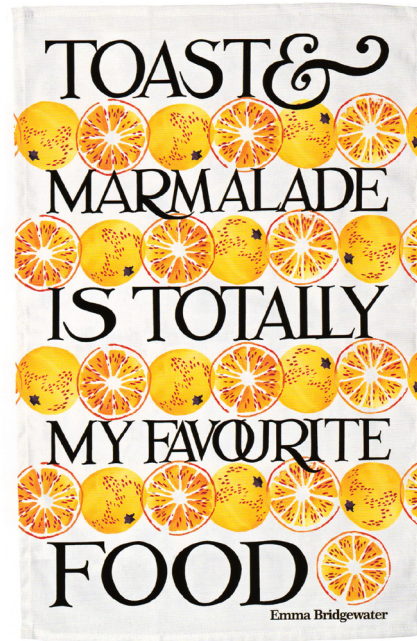
Kuva 21. Pat Albeck, The Twelve Days of Christmas (Fogg 2018, 89)

Pat Albeckin joulunainen kuvitus The Twelve Days of Christmas -laulun sanoilla on suunniteltu National Trustille (Fogg 2018, 89). Laulun sanat ja siinä esiintyvät hahmot koristavat joulukuusta.

Kuva 22. Ulster Weavers, Kittens (Fogg 2018, 104)

Versioita Ulster Weaversin kissa-aiheisista pyyheliinoista (Kittens Arrived, Cat's in Waiting, Cat's Arrived) on edelleen tuotannossa. Kuvan 22 kuvitus on luonnos Kittens-pyyheliinasta. (Fogg 2018, 104.)

Kuva 23. Emma Bridgewater, Toast & Marmalade (Fogg 2018, 106)

Vuonna 1994 ilmestyneen pyyheliinamallin, Toast & Marmaladen, osana on Emma Bridgewaterin tunnusomainen fontti. Kuvan keittiöpyyhe on vuodelta 2013. (Fogg 2018, 106.)

Kuva 24. Orla Kiely, A Life in Pattern 1 (Fogg 2018, 118)

Orla Kielyn Lontoossa sijaitsevan Fashion and Textile Museumiin näyttelyyn suunnittelema keittiöpyyhe (Fogg 2018, 118). Erivärisistä mukeista muodostuva A Life in Pattern 1 -kuvitus toimisi myös jatkuvana kuosina.

Kuva 25. Lush Designs, Fox and Cubs (Fogg 2018, 136)

Marie Rodgersin ja Maria Livingsin perustaman Lush Designsin keittiöpyyhkeistä löytyy kirkkaita värejä ja persoonallisia printtejä. Fox and Cubs -pyyhkeen koristeelliset kasvit ja eläimet tuntuvat kertovan tarinaa. (Fogg 2018, 134-136.)

Kuva 26. Angela Harding, Shooting Stars (Fogg 2018, 154)

Taidegraafikko Angela Hardingin luontoaiheiset printit soveltuvat käytettäväksi myös keittiöpyyhkeissä. Shooting Stars -pyyheliinan kuvitus on alun perin toteutettu linoleikkaus- ja silkkipainotekniikalla. (Fogg 2018, 150 & 154; Harding 2020.)

3. Kauniste ja SOU-SOU

Taustoitusta tehdessäni tutustuin kahteen itseäni tällä hetkellä kiinnostavaan tekstiilibrändiin, Kaunisteeseen ja SOU-SOUhun. Otin selvää millaisia pyyheliinoja kyseisillä brändeillä on olemassa ja mitä tekniikoita ja materiaaleja niiden valmistuksessa käytetään. Tutkin myös, millaisia aiheita ja värejä liinojen kuoseissa ja printeissä esiintyy.

Kauniste

Suomalainen Kauniste lanseerasi ensimmäiset tekstiilituotteensa, sarjan keittiöpyyhkeitä, vuonna 2009, Helsinki Design Weekin aikaan. Kaunisteen ideana oli yhdistää nuorten kuvittajien taide jokapäiväiseen käyttöesineeseen. (Kauniste Finland Ltd 2020.) Tämä kiinnostaa myöskin itseäni kuvittajana ja halu kokeilla omien kuvitusteni hyödyntämistä kodintekstiileissä oli yksi syy opinnäytetyöni aihevalintaan. Keittiöpyyhkeiden lisäksi Kaunisteen valikoimasta löytyy nykyään muitakin tekstiilituotteita, tarjottimia, postikortteja, julisteita ja kännykänkuoria.

Keittiöpyyhkeissä esiintyvät kuvitukset ovat leikkisiä ja yksinkertaisia. Yksityiskohtien määrä ja kuvitustyyli vaihtelee tekijän mukaan, mutta tunnelma niissä on mielestäni samankaltainen. Kuvitusten aiheita ovat kukat, kasvit, hedelmät, eläimet, luonto- ja kaupunkimaisemat ja rakennukset. Samasta pyyhkeestä on myynnissä aina kaksi väriversiota. Väryksissä käytetään paljon murrettuja värejä ja pastellisävyjä. Kaunisteen keittiöpyyhkeiden kuvitukset ovat useimmiten kuoseja tai kuoseista otettuja yksityiskohtia, kuten Hannele Äijälän suunnittelemassa Orvokki-pyyhkeessä (kuva 27). Yksittäinen orvokki on osa kuosia, joka on käytössä muissa Kaunisteen tuotteissa ja ostettavissa myös metrikankaana. Lisäksi valikoimassa on kalenteripyyhkeitä, joiden printtiä myydään myös paperille painettuna julisteena. Kaunisteen keittiöpyyhkeet painetaan silkkipainolla pellavasekoitteelle, jossa on 55% pellavaa ja 45% puuvillaa (Finnish Design Shop 2020).

Kuva 27. Hannele Äijälä, Orvokki (Kauniste Finland Ltd 2020)

Kuva 28. Riikka Laakson Kaunisteelle suunnittelema kalenteripyyhke vuodelle 2020 (Kauniste Finland Ltd 2020)

SOU-SOU

SOU-SOU on japanilainen tekstiilibrändi ja vaatemerkit, joka vuonna 2002 avasi ensimmäisen liikkeensä Kiotossa. SOU-SOUn tavoitteena on luoda modernia muotoilua, joka pohjautuu japanilaisiin perinteisiin. Brändin perustajat ovat tekstiilisuunnittelija Katsuji Wakisaka, arkkitehti Hisanobu Tsujimura ja tuottaja Takeshi Wakabayashi. Katsuji Wakisaka työskenteli Marimekolla vuosina 1968-1976 ja 2001 ja hänelle tuolloin tunnusomainen leikkimielinen, graafinen tyyli ja vahva värimaailma näkyvät myös SOU-SOUn kuoseissa. Monet kuoseista ovat syntyneet Wakisakan tekemien postikorttien pohjalta. (Kawasaki 2015; Koh 2019; Marimekko 2020; Pie International 2020; SOU-SOU 2020.)

Itse tutustuin SOU-SOUhun ollessani vaihdossa Japanissa. Kävin muutamia kertoja Kiotossa sijaitsevilla liikkeillä ja niistä erityisesti mieleeni jäi tenugui-liinoin erikoistunut myymälä värikkäine kuoseineen. Tenugui-liinat ovat monikäyttöisiä kodintekstiilejä, joita voidaan

käyttää esimerkiksi käsi- tai keittiöpyyhkeenä, huivina tai lahjakääreenä. Liinan voi laittaa kaitaliinaksi tai ripustaa seinälle koristeeksi. Useimpien tenugui-liinojen helmat jätetään päättelemättä, mikä nopeuttaa kankaan kuivumista. SOU-SOU valmistaa tenugui-liinansa Ise-puuvilasta (japaniksi Ise-momen), jota on Japanissa valmistettu 1600-luvulta lähtien. Nykyään sitä valmistaa enää Usui Fabric Company Isessä, Mien prefektuurissa. Ise-puuvilla on kevyt tekstiili, joka pehmenee pesukertojen jälkeen eikä rypisty helposti. (SOU-SOU US Online Store 2020.)

SOU-SOUn kuoseissa näkyy kasveja, eläimiä ja abstrakteja kuvioita. Hedelmät, vihannekset ja kukat koristavat monia tällä hetkellä myynnissä olevia tenugui-liinoja. Osa kuoseista perustuu perinteisiin japanilaisiin kuva-aiheisiin. Värit ovat kirkkaita ja jotkut kuoseista ovat hyvinkin kirjavia. SOU-SOUn tenugui-liinoissa näkyy selkeästi myös vuodenaikojen ja erilaisten juhlien mukaan vaihtelevia teemoja. Esimerkiksi keväisiä kirsikankukkia kuvaava Sakura, Sakura ja sian vuodelle 2019 suunniteltu Year of the Boar. Kaikista kuoseista ei ole olemassa useita värivariantioita.

Kuvat 29 & 30. Katsuji Wakisaka, *Sakura, sakura*, 2008 & *Year of the Boar*, 2018 (SOU-SOU 2020)

4. Painotekniikoita

4.1 Silkkipaino

Silkkipaino, josta käytetään myös termejä seripaino ja serigrafia, on painotekniikka, jossa väri siirtyy painokaavioon pingotetun seulakankaan läpi käytettävän materiaalin pinnalle. Kun seulakangas on ensin päällystetty valotusemulsiolla, siihen valotetaan kuviokaavio valotuslaitteen avulla. Painokaavio koostuu painokehikosta ja siihen kiinnitettävästä seulakankaasta. Painokehikko valmistetaan puusta tai metallista ja se on muodoltaan suorakulmainen. Seulakankaiden valmistukseen käytettiin ennen silkkiä, mistä tulee myös painotekniikan nimi. Nykyisin seulakankaat ovat kuitenkin polyesteriä. Silkkipainossa kaikki kuvan värit painetaan yksitellen ja jokaiselle värille tarvitaan oma painokaavio. (Pellonpää-Fors 2009, 53-54; HarmstonArts 2020.)

4.2 Digitaalinen tulostus

Digitaalinen tulostus on uusin kankaan painannassa käytettävistä tekniikoista, mutta nykyään myös yksi yleisimmistä. Sähköisessä muodossa oleva painettava kuva tulostetaan suoraan kankaalle tulostimen ohjelmiston avulla. Digitaalisessa tulostuksessa on käytössä eri materiaaleille soveltuvia värejä: dispersiovärit polyesterille, reaktiivivärit selluloosakuuduille ja pigmenttivärit, jotka soveltuvat useille materiaaleille. Pigmenttiväriä käytettäessä kangasta ei välttämättä tarvitse käsitellä ennen tulostamista. Dispersio- ja reaktiivivärit taas tarvitsevat kankaan, joka on esikäsitelty. Tulostuksen jälkeen väri kiinnitetään ja viimeistellään tavalla, joka riippuu käytettävästä väristä ja kankaasta. Käytettävällä värimäärällä ei ole rajoituksia. (Pellonpää-Fors 2009, 26; Pigmentink 2020.)

4.3 Vertailua

Pieniä määriä painettaessa digitaalinen tulostus on silkkipainoa kannattavampaa ja kustannukset ovat pienemmät. Tekniikka on myös ympäristöystävällisempi, sillä värihukkaa ei juurikaan synny. Jos kuvitus on yksityiskohtainen ja siinä on paljon värejä, digitaalinen tulostus on parempi vaihtoehto. Yksinkertaisemmat kuviot, joissa on vähemmän värejä, on mahdollista toteuttaa digitulostuksen lisäksi myös silkkipainolla. Vaikka samassa kuvituksessa käytettävien värien määrä on silkkipainossa rajallisempi, tekniikalla voidaan saada aikaiseksi kirkkaampia väripintoja. Väriä tulee kankaalle paksumpi kerros ja painaminen onnistuu myös tummille materiaaleille, kun taas digitulostuksessa suositellaan vaaleaa kangasta värikerroksen ollessa ohuempi ja läpinäkyvämpi. Silkkipainossa kustannuksia lisää painokaavioiden valmistus, mutta se on kustannustehokkaampi vaihtoehto, jos painetaan suuria määriä. (Pellonpää-Fors 2009, 26; Inkbot Design 2017.)

5. Prosessi

5.1 Aiheenvallinta

Aloittaessani opinnäytetyön tekoa, esitin aiheeksi kuvitusten tai kuosien tekemistä kankaalle. Minulla ei ollut niille varsinaista kohdetta tai asiakasta, mutta halusin, että niitä voitaisiin käyttää jossakin tekstiilituotteessa. Aiheseminaarin jälkeen sainkin ohjeeksi keskittyä joko kuvitusten tai kuosien tekoon ja valita niille jokin tietty käyttökohde.

Ensimmäinen ideani oli tehdä kuvituksia tenugui-liinoin. Tehtyäni muutamia luonnoksia ja mietittyäni asiaa enemmän päädyin kuitenkin vaihtamaan kohteeksi keittiöpyyhkeet, joiden valmiiksi tuotteeksi tekeminen olisi Suomessa helpompaa. Lisäksi niiden käyttötarkoitus on itselleni ja myöskin mahdollista asiakasta ajatellen selkeämpi. Työlläni ei ole varsinaista tilaajaa, joten itsemääritlemäni kohderyhmän lisäksi suunnittelen kuvituksia omien kiinnostuksen kohteideni mukaan. Uskon, että keittiöpyyhkeeni vetoaisivat yli 25 vuotiaisiin, sisustamisesta ja kuvituksista kiinnostuneisiin henkilöihin.

Kuvitusten teemaa valitessani mietin mitä aiheita keittiöpyyhkeissä esiintyy ja mitä itse haluaisin kuvittaa. Suosittuja aiheita pyyhkeissä ovat läpi vuosikymmenten olleet keittiöön liittyvät kuvitukset kuten keittiövälineet, ruoka, leivonnaiset, hedelmät ja vihannekset. Luonnosta ja ympäristöstä otetut aiheet (kasvit, eläimet, maisemat ja kaupungit) ovat myöskin paljon käytettyjä. Joissakin kuvituksissa näkyvät vuodenajat ja juhlapäivien mukaan vaihtelevat teemat. Kuoseista löytyy lisäksi abstrakteja kuvioita, ruutuja ja raitoja. Itselleni luonto on aiheena mieluisa ja lopulta rajasin aiheeksi Suomen luonnossa esiintyvät eläimet ja kasvit.

Rajattuani aiheen tein listan eläimistä ja kasveista, joita voisin käyttää kuvituksissa. Valitsin eläimiä, joiden ajattelun olevan pidettyjä ja tuttuja mahdollisimman monelle suomalaiselle. Niiden tulisi näyttää miellyttäviltä keittiöpyyhkeen kuvituksissa ja olla tunnistettavia myös yksinkertaistettuna. Valittuani eläimet, etsin kasveja, jotka sopisivat niiden pareiksi. Kasveja valitessani, mietin olisiko sillä valittuun eläimeen jokin yhteys (esim. kansansaduis-

sa, eläimen ravintona tai nimen perusteella) ja minkä kokoinen se olisi kyseisen eläimen kokoon verrattuna. Etsiessäni mahdollisia kuvitusaiheita selasin myös muutamia kasvi- ja eläinkirjoja (Durangon & Tinggaardin Linnut värikuvina, Bjärvallin & Ullströmin Euroopan nisäkkäät ja Piiraisen, Piiraisen & Vainion Kotimaan luonnonkasvit).

Valitut eläimet ja kasvit:

- *Jänis & voikukka*
- *Kettu & huopaohdake*
- *Mustarastas & metsätammi*
- *Orava & kielo*

5.2 Kuvitustyylit

Kun kuvitusten aihe oli selvillä, aloin kerätä erilaisia kuvia moodboardeiksi. Keräämäni materiaalin joukossa oli keittiöpyyhkeiden ja sisustuskuosien lisäksi myös muihin käyttötarkoituksiin tehtyjä kuvituksia, jotka herättivät mielenkiintoa. Lajittelin kuvitukset niiden luoman tunnelman ja tyylin mukaan.

Minua kiinnostivat erityisesti realistiset ja yksityiskohtaiset eläinkuvitukset ja niiden vastakohtana yksinkertaistetut eläinhahmot ja satukirjamainen tunnelma. Mietin melko pitkään näiden tyylien välillä. Alun perin olin suunnitellut tekeväni realistisia kuvituksia, mutta kuvituksen tullessa keittiöpyyhkeeseen ajattelin kuitenkin, että tyylitellymät eläimet ja kasvit olisivat sopivampi valinta. Yksinkertaiset muodot voisivat toimia paremmin myös kankaan taittuessa ja rypistyessä. Jos kuvituksen ei ole tarkoitus olla realistinen, voisin ottaa enemmän vapauksia myös värien valinnassa. Päädyin siis lopulta käyttämään yksinkertaista, leikkisämpää tyyliä, jonka toivon näyttävän

myös hieman sadunomaiselta. Inspiraation lähteenä olivat mm. SOU-SOU:n kasviaiheiset tenugui-liinat ja Chelsea Grovesin linoleikkaus-printit (Kuvat 31 ja 32).

5.3 Luonnokset

Ensimmäiset luonnokset tein lyijykynällä. Tässä vaiheessa en ollut myöskään vielä päättänyt kuvitustekniikkaa ja mielestäni on helpompaa tehdä nopeita hahmotelmia paperille. Kuvissa 33 ja 34 on karkeita luonnoksia eläimistä ja kasveista. Tutkin aluksi eläimen muotoa ja asentoja ajattelematta sen tarkemmin asetelmaa. Aloin sitten kokeilla erilaisia sommitelmia, jossa eläin ja kasvit ovat molemmat mukana: kasveista muodostuvaa kehystä eläimen ympärille, kuva-alueen keskelle tulevaa yksittäistä eläintä ja kasvia. En ollut kuitenkaan täysin tyytyväinen näihin kokeiluihin ja seuraavaksi tein luonnoksia, joissa kuvitus täyttäisi lähes koko pyyhkeen. Mietin myös, miten eläimen ja kasvin muotoja voisi yksinkertaistaa niin, että ne silti olisivat tunnistettavia.

Kuva 31. Katsuji Wakisaka, Persimmon fruit, 2018 (SOU-SOU 2020)

Kuva 32. Chelsea Groves, Plump Cardinal Linocut Print, 2006 (Flickr 2020)

Kuvat 33 & 34. Luonnoksia

5.3.1 Kuvitustekniikka

Ensimmäinen suunnitelmani oli tehdä kuvitukset käyttäen jotain perinteistä maalaustekniikkaa ja erityisesti guasseilla tai akryyliväreillä maalaaminen kiinnosti minua. Digimaalaamisessa on kuitenkin etuna se, että kuvitusta on helpompi muokata jälkeenpäin. Kaikki kuvan elementit voi piirtää omille tasoilleen ja niitä voi vaivatta liikutella ja editoida yksittäin. Kuvituksen eri vaiheista on myös helppo tehdä kopioita, joihin voi palata tarvittaessa ja värien testaaminen käy helpommin. Kuvittamiseen käytettävistä ohjelmista Photoshop on minulle tutuin ja tuntui siksi loogiselta valinnalta. Olen tehnyt sillä suurimman osan digitaalisista kuvituksistani ja muilla ohjelmilla yhtä sujuvasti piirtäminen vaatisi minulta enemmän harjoittelua. Lisäksi halusin kuvituksiini hieman maalauksellisempaa jälkeä, minkä ajattelin onnistuvan parhaiten Photoshopilla.

Käyttämällä erilaisia siveltimiä voi saada aikaan samankaltaista tekstuuria kuin paperille maalatessa. Olin aiem-

min ostanut kuvittaja ja suunnittelija Kyle T. Websterin luomia Photoshop-siveltimiä, jotka jäljittelevät maalaamalla syntyvää jälkeä (mustetta, öljyvärejä, akryylimaalaa, guasseja ja vesivärejä). Nykyään Websterin siveltimet ovat osana Adoben Creative Cloudia ja niitä voi ladata ainoastaan sitä kautta.

Valitsin käytettäväksi siveltimiksi Gouache Supremen ja Gouache Supreme Opaquen (kuvan 35 oikeassa alareunassa). Guassi-siveltimillä maalaaminen tuntui luonnolliselta ja pidin siitä, millainen reuna maalatessa syntyvällä viivalla oli: selkeä, mutta silti vähän karkea. Osa kokeilemistani siveltimistä oli hyvinkin rosoisia, voimakkaalla tekstuurilla. Kuvituksen tullessa keittiöpyyhkeeseen, kangas toisi siihen kuitenkin vielä oman tekstuurinsa.

Kuva 35. Siveltimen valintakokeiluja

5.3.2 Jänis

Lyijykynäluonnosten jälkeen jatkoin piirtämistä Photo-shopissa, käyttäen piirtopöytää. Aloitin jänis-kuvituksesta. Käytin heti luonnosvaiheesta lähtien värejä havainnollistamaan itselleni missä osissa käytettäisiin eri värejä. Jänis-kuvituksen pohjana ovat kuvassa 34 näkyvät luonnokset. Maalasin piirtopöydällä aluksi nopean sommitelman tummansinisellä ja keltaisella (kuva 36) ja aloin sitten pikkuhiljaa hioa sitä viimeistellympään muotoon. Kuvissa 37-38 näkyvät luonnosten seuraavat vaiheet, joissa vaihtelin voikukkien kokoa ja paikkoja niin, että ne täyttäsivät tilan tasaisemmin. Kukkien lisäksi, piirsin kuvaan voikukan siemeniä yksityiskohdiksi.

Työn hahmottuessa aloin miettiä painotekniikkaa, jolla lopullinen kuvitus tullaan painamaan kankaalle. Digitaalisessa tulostuksessa kuvalla ei ole yhtä paljon rajoituksia yksityiskohtien ja värien suhteen kuin silkkipainossa. Valitsemani kuvitustyyli sopi kuitenkin myös silkkipainoon, joten päätin pitää kuvitukset kaksivärisinä ajatellen kysei-

sen painomenetelmän vaatimuksia. Yleensä teen muutenkin kuvituksia, joissa värimäärä on rajallinen ja kaksivärisyys sopi mielestäni valittuun tyyliin hyvin. Aiemmin suunnittelemani maalauksellisuus, jossa näkyisi siveltimenvedot ja värisävyjen vaihtelu, jäi kuvituksesta pois. Vaikka teenkin aineiston silkkipainoa ajatellen, myös digitaalinen tulostus on tässä tapauksessa mahdollista. Määritin tässä vaiheessa kuvitukselle myös marginaalit, joiden ulkopuolelle jäisi tyhjää tilaa ja joita käytän seuraavissa kuvituksissa.

5.3.3 Mustarastas

Mustarastas- ja kettu-kuvitukset olivat tekeillä samanlaisesti. Nyt kun jänis oli vain viimeistelyä vailla, siitä oli hyvä ottaa mallia seuraaviin kuvituksiin. Linnuista valitsin mustarastaan enemmänkin sen ulkomuodon, kuin tunnistettavuuden perusteella. Ne ovat yksivärisiä ja siksi ajattelin niiden sopivan hyvin kuvitukseen, johon ei tule montaa väriä. Ensin piirsin vain yhden linnun ja kasviksi kokeilin keltakukkaista niittykulleroa (kuva 39). Rastaa-

ollessa jänistä pienempi eläin, asetelma tuntui kuitenkin jotenkin tyhjältä ja päätin lisätä kuvaan toisen linnun. Kaksi lintua näytti heti sommitelmana tasapainoisemmalta (kuva 40). Kokeilin lintujen pariaksi myös muita kasveja: pihlajaa ja punaherukkapensasta. Ideanani oli, että linnut voisivat istua oksilla tai kukkien varsilla. Realistisesti se ei toimisi valitsemani kukan kanssa, koska niiden varret eivät kestäisi linnun painoa. Päätin kuitenkin olla vaihtamatta kasvia ja pyytää kuvituksesta palautetta tässä vaiheessa.

Opettajan mielipiteenä oli, että kuvituksen lintu voisi olla jokin tunnistettavampi laji ja päätin vaihtaa sen harakkaan. Olin jo aikaisemmassa vaiheessa tehnyt harakka luonnoksia mustarastaan lisäksi ja ajattelin sen olevan hyvä vaihtoehto. Harakka on mustavalkoinen ja ehkä mustarastasta tutumpi lintu. Vaihdoin kasviksi tammen ja lisäsin kuvitukseen myös tammenterhoja (kuva 41). Kysyessäni ystäviltäni osa oli kuitenkin sitä mieltä, että kuvan lintu näytti edelleen mustarastaalta tai joltain rastaalta, jolla ehkä oli vähän liian pitkä pyrstö. Uskon tämän

johtuvan tavasta, jolla piirsin harakan valkoiset alueet. Aluksi valkoiset höyhenet muodostuivat yhtenäisistä värialueista, mutta se ei mielestäni oikein sopinut tyyliin, jolla olin värittänyt jäniksen turkin. Päätin lopulta palata alkuperäiseen ideaani mustarastaasta: lyhensin linnun pyrstöä, muokkasin höyhenien yksityiskohtia ja muutin nokan värin. Mustarastas ei ehkä ole yhtä tunnistettava kuin muut valitsemani eläimet, mutta esteettisesti se oli sarjaan sopiva.

5.3.4 Kettu

Tein aluksi luonnoksia ketusta eri asennoista. Näitä luonnoksia kertyi monia ja oikeaa suuntaa ei oikein ollut löytyä (kuva 42). Kasveista kokeilin myös kaikenlaisia vaihtoehtoja: mm. koiranputkea, pihlajaa, niittyleinikkiä ja tammea. Tein luonnoksia erilaisilla väriyhdistelmillä. Käytettyäni tammea mustarastas-kuvituksessa, aloin työstää versiota, jossa kasvina oli pihlaja. Piirsin myös uuden ketun hieman erilaisessa asennossa, jolla yritin paremmin kuvata sen varovaista luonnetta. Pihlaja yhdistetään ket-

tuun kansansatujen vuoksi ja yhdistelmä on tämän takia paljon käytetty. En antanut sen haitata, mutta en silti ollut tyytyväinen luonnoksiini. Pihlajassa oli mielestäni liian paljon pieniä yksityiskohtia verrattuna muihin kuvituksiin. Otin uudestaan esille kirjan Suomen luonnonkasveista ja tein nopeita hahmotelmia ketun ympärille. Tällä kertaa kokeilin esimerkiksi vaahteraa, pohjanpunaherukkaa, vanamoaa, ketunleipää, metsätähteä ja huopaohdaketta. Näistä pohjanpunaherukka ja huopaohdake toimivat sommitelmassa parhaiten. Punaherukka teki kuvituksesta kuitenkin jotenkin levottoman, mikä ehkä johtui lehtien vaihtelevasta koosta ja tavasta, jolla piirsin marjat. Päädyin lopulta valitsemaan huopaohdakkeen. Pidin enemmän sen isoista kukista ja lehtien muodosta (kuva 43).

5.3.5 Orava

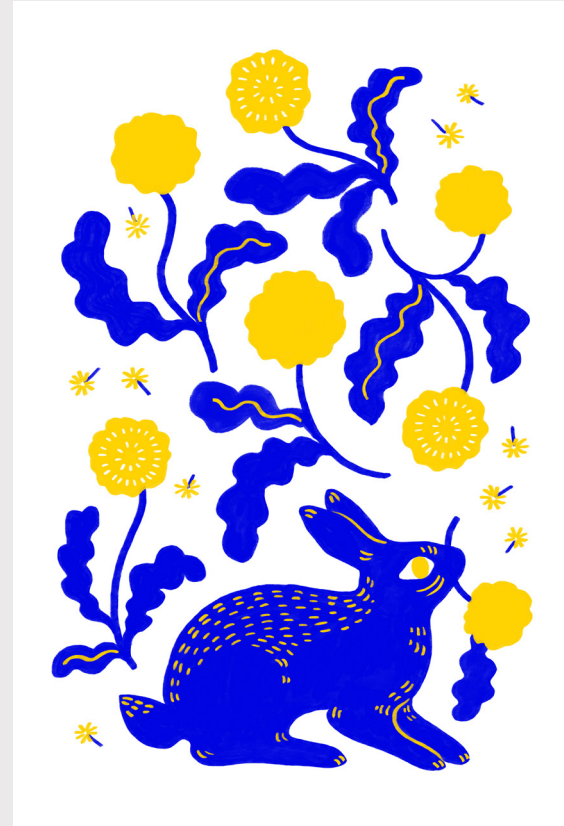
Orava-kuvituksen tein viimeisenä. Kuvituksen idea syntyi, kun mietin minkä eläimen voisin vielä kuvittaa ja mieleeni tuli, että oravasta pitkine häntineen voisi saada hauskan sommitelman, jos sen pariaksi valitsisi kasvin, joka muo-

doiltaan hieman muistuttaisi sitä. Kielossa on pitkät lehdet, joiden sekaan orava voisi sulautua. Sen taipuvat kukinnot ja syksyiset marjat ovat miellyttävän näköisiä.

Kuvassa 44 on kuvituksen kompositiosta tekemäni luonnos, jota jatkoin tietokoneella. Luonnostelussa käytin silmille ystävällisempää, tummempaa sinistä ja vaaleanpunaista. Tätä kuvitusta tehdessäni, otin aluksi kuvan tekemästäni lyijykynä luonnoksesta ja piirsin sitten sen päälle Photoshopissa, käyttäen eri tasoa. Kuten kuvasta 45 näkyy, pidin kuvituksen elementit melko samanlaisina, mutta lisäsin reunoille enemmän kukkia ja lehtiä. Mustarastaiden tapaan oraviakin on kuvituksessa kaksi. Nekin ovat kooltaan sen verran pieniä, että ajattelin sommitelmasta tulevan parempi tällä tavoin. Näin puolella sarjan kuvituksista on kaksi eläintä ja puolella vain yksi, mikä tuo kokonaisuuteen vaihtelua.

Kuva 36. Ensimmäinen luonnos tietokoneella

Kuvat 37 & 38. Jänis-kuvituksen vaihteita

Kuva 39. Luonnos mustarastaasta

Kuva 40. Kuvituksen sommittelua

Kuva 41. Harakka-luonnos

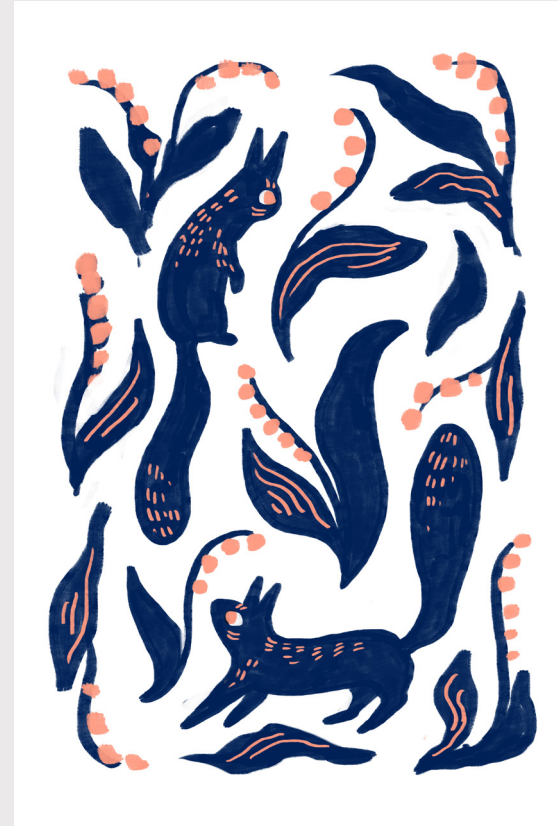
Kuva 42. Kettu-luonnoksia

Kuva 43. Kettu ja ohdake

Kuva 44. Lyijykynä luonnos orava-kuvituksesta

Kuva 45. Lyijykynäluonnoksen päälle piirretty hahmotelma Photoshopissa

6. Painopaikan pohdintaa

Miettiessäni mahdollisuuksia kuvitusten painamiseen, etsin ensisijaisesti painopaikkoja, joista saisin tilattua valmiin keittiöpyyhkeen. Vaihtoehtoisesti voisin tilata kuvitukset sopivalle materiaalille painettuna ja ommella ne sitten valmiiksi tuotteeksi. Voisin myös hankkia tyhjiä keittiöpyyhkeitä, jotka painaisin itse. Olen aikaisemmin tehnyt silkkipaino printtejä, joten sekin olisi mahdollista. Materiaalien ja sopivien laitteiden hankinta tai vuokraus huomioon ottaen, päädyin kuitenkin siihen tulokseen, että pyyhkeet olisi kannattavampaa ja helpompaa tilata painosta valmiiksi tuotteeksi ommeltuna.

Materiaaleina keittiöpyyhkeissä käytetään yleensä puuvillaa, puuvilla-pellavasekoitetta tai pellavaa. Kaikilla painoilla on omat valikoimansa kangaslaatuja, mistä pyyhkeitä valmistetaan. Jos siis valitsisin painopaikan, mistä saisin keittiöpyyhkeen valmiina tuotteena, materiaali määräytyisi valitsemani painopaikan valikoiman mukaan. Osalla tutkimistani painoista kangas vaihtoehtoja oli useampia, mutta joissain paikoissa vain yksi.

Mahdollisia painopaikkoja voisivat olla Printscorpio tai Stuart Morris. Printscorpio oli ainoa löytämäni Suomessa sijaitseva paino, jonka sivuilla mainitaan keittiöpyyhkeiden painatus. Aitoossa sijaitseva Printscorpio painaa pyyheliinoja silkkipainolla ja digitaalisesti tulostamalla. Materiaalina käytetään yleisimmin 200g/m² painoista puuvilla-pellavasekoitetta. (Vainio 2019.) Valmiin pyyheliinan koko tulisi olemaan 45x65cm, joten joutuisin hieman muokkaamaan kuvituksiani.

Englannissa sijaitseva Stuart Morris on toinen varteen otettava vaihtoehto. Myös Stuart Morris painaa pyyheliinoja molemmilla painotekniikoilla. Käytettäviä materiaaleja ovat 185g/m² puuvilla, 235g/m² puolipanama (joka on paksumpi puuvillakangas) ja 235g/m² puuvilla-pellavasekoite. Puuvillaa ja puolipanamaa molempia löytyy valkoisena ja luonnonvalkoisena, puuvilla-pellavasekoitetta valkoisena. Pyyhkeiden koko on 48x78cm, mikä taas on omia kuvituksiani hieman isompi. Kokoa voidaan kuitenkin myös muuttaa asiakkaan toiveiden mukaisesti. (Stuart Morris 2020.) Lopullista valintaa painopaikasta en

ole vielä tehnyt, mutta luultavasti tulen valitsemaan toisen näistä.

7. *Valmis kuvituskonsepti ja yhteenveto*

Valmiissa sarjassa on neljä kuvitusta, joista on kaksi väri variaatiota. Kuvituksen koko on 47x70cm, joka on yksi löytämistäni keittiöpyyhkeissä käytettävistä ko'oisista (esimerkiksi osa Marimekon pyyhkeistä on tämän kokoisia). Muita keittiöpyyhkeissä käytettäviä kokoja ovat mm. 45x65cm, 45x70cm ja 50x70cm.

Lopullisiin kuvituksiin lisäsin pienempiä yksityiskohtia eläinten turkkeihin tai höyheniin ja osaan kasveista. Yksityiskohdat tekevät kuvituksista kiinnostavampia ja tuovat niihin eloa viivojen paksuuden vaihdellessa. Ne myös tuovat esille eläinten ja kasvien muotoja ja väreistä. Kuvituksissa on eläimen parina aina yksi kasvi. Kettu- ja jänis-kuvituksissa on lisänä ohdakkeen ja voikukan siemeniä, jotka hieman muistuttavat toisiaan. Valitut kasvit ja eläimet eivät oikeastaan liity toisiinsa, vaikka sitä aluksi mietinkin.

Luonnosvaiheessa käytin hallitsevana värinä sinisen eri sävyjä ja yksityiskohdissa keltaista ja vaaleanpunaista. Ensin ajattelin, että kuvitusten pääväri pysyisi kaikissa

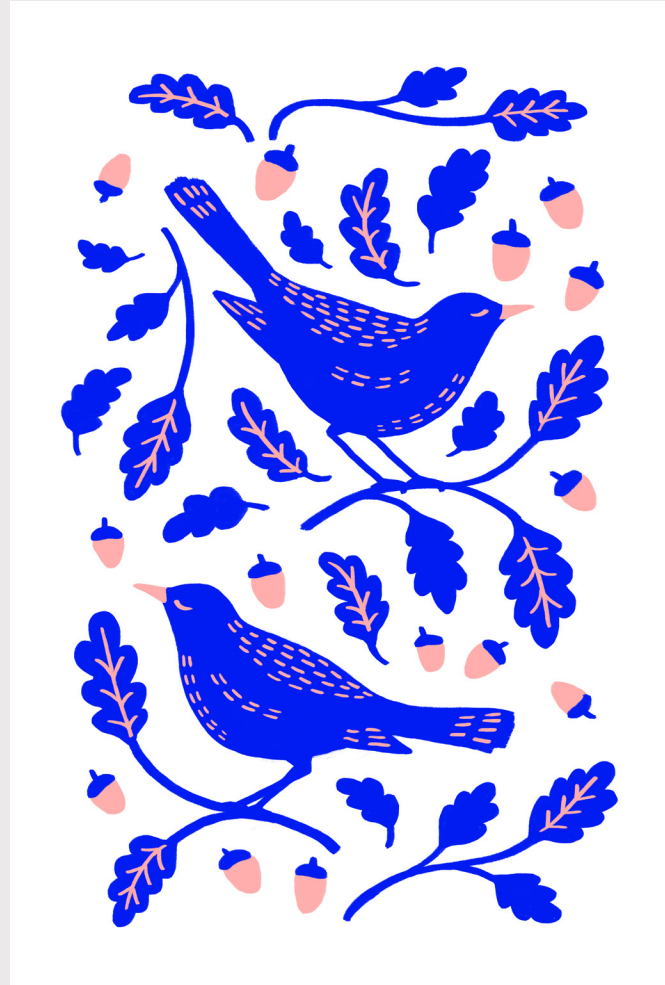
samana, mutta yksityiskohtien värit vaihtelisivat. Sarja näytti kuitenkin yhtenäisemmältä, kun myös yksityiskohdian värit pysyivät samoina. Värejä valitessani pyrin siihen, että sarjan molempien väri variaatioiden värit olisivat harmoniassa myös toistensa kanssa. Ensimmäisessä versiossa käytin päävärinä sinistä ja vaaleanpunaista. Toisessa väri variaatiossa hallitseva väri on oranssinpunainen ja sen parina hieman vihreään taittava keltainen. Inspiraatiota väreihin hain 60- ja 70-luvun keittiöpyyhkeiden värikkäistä kuvituksista. Väriparit on valittu siten, että ne eroavat toisistaan riittävästi ja myös pienemmät yksityiskohdat erottuvat taustastaan.

Kuvituskonseptin tekeminen ja sen taustoitus oli pitkä prosessi, jonka tekemiseen minulta meni kauemmin kuin olin suunnitellut. Projektia tehdessäni sain huomata, miten tärkeää on tehdä toimiva aikataulu ja asettaa itselle tavoitteita, joista pitää kiinni. Alussa minulla oli vaikeuksia päättää mihin tarkoitukseen tekisin kuvitukset, mutta päätöksen tehtyäni valinta on tuntunut oikealta. Vaikka aineistojen löytäminen oli välillä hankalaa, oli taustatut-

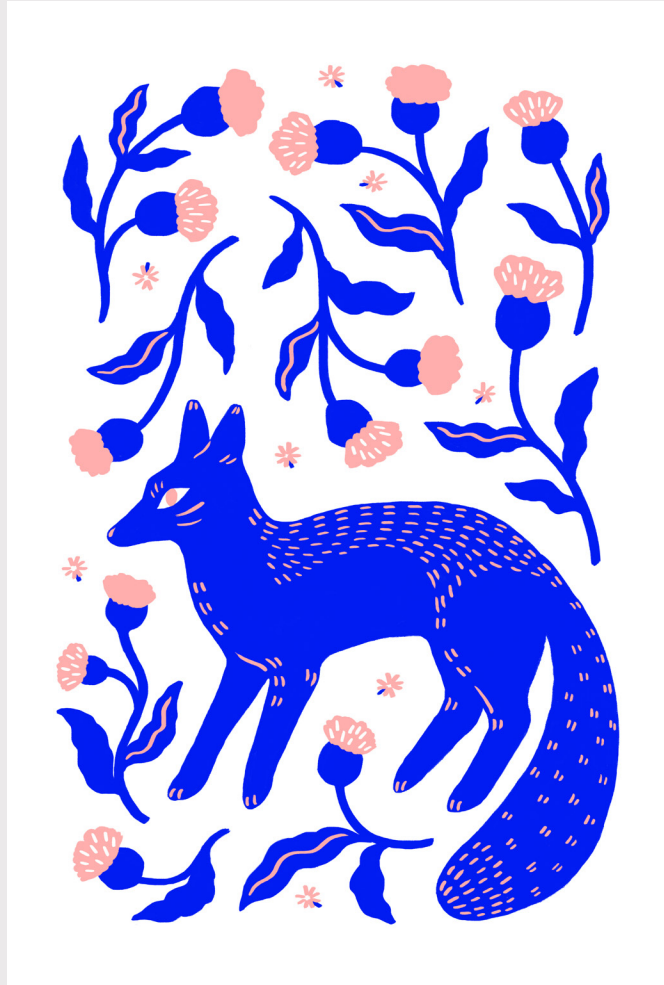
kimuksen tekeminen silti mielekästä. Arkisten keittiöpyyhkeiden historiaa ja kuvituksia oli kiinnostavaa tutkia. Projektia tehdessäni opin lisää myös painotekniikoista ja niiden vaatimuksista, jotka on hyvä pitää mielessä suunnittelu vaiheessa: mitä pitää ottaa huomioon, kun miettään mikä painotekniikka sopisi jollekin tietylle kuvitukselle tai millainen kuvitus voi olla, jos sen painamiseen käytettävä tekniikka on jo tiedossa.

Kuvitusten tekemiseen ideasta valmiiksi konseptiksi liittyi monta vaihetta. Toimivan sommitelman luominen oli joidenkin kuvitusten kohdalla haastavaa ja luonnoksia kertyi paljon. Väriyhdistelmiä oli loputtomasti ja lopullisten värien valinta vaati oman aikansa. Harmikseni en ehtinyt painattaa kuvituksia pyyheliinoiniin ja tässä vaiheessa jää näkemättä, miten ne toimisivat kankaalla. Koen kuitenkin onnistuneeni tavoitteessani, joka oli luoda yhtenäinen sarja kuvituksia, joita voidaan käyttää keittiöpyyhkeissä. Kuvitukset täyttävät silkkipainon ja digitaalisen tulostuksen vaatimukset ja ne pystytään painamaan tuotteeseen, johon ne alun perin on suunniteltu. Tekemäni

taustatutkimuksen myötä opin lisää tekstiilisuunnittelusta ja painokankaiden historiasta. Kumpaankaan aiheeseen en aiemmin juurikaan ollut perehtynyt. Kuvituksiin olen tällä hetkellä tyytyväinen ja tästä on hyvä jatkaa eteenpäin. Seuraavaksi aion tehdä valinnan painopaikasta ja mahdollisesti tilata näytekappaleen, jotta näkisin, miten kuvitus käyttäytyy kankaalla ja pitääkö värejä tai yksityiskohtia vielä muokata.

Kuvat 46 & 47. Jänis & mustarastas, sininen versio

Kuvat 48 & 49. Kettu & orava, sininen versio

Kuvat 50 & 51. Jänis & mustarastas, punainen versio

Kuvat 52 & 53. Kettu & orava, punainen versio

Lähdeluettelo

Kirjalliset lähteet

Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford.

Huusko, A-K. & Huttunen, J. 2011. Retroaarteet. Helsinki: WSOY.

Niinimäki, K. & Saloniemi, M-R. 2008. Kretongista printtiin. Helsinki: Maahenki Oy.

Pellonpää-Forss, M. 2009. Kankaanpainanta – välineet, suunnittelu, painaminen. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu B 89. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Elektroniset lähteet:

Britain Can Make It. 2020. Too Many Cooks print [viitattu 2.4.2020]. Saatavissa: <https://www.britaincanmakeit.com/products/too-many-cooks-print-lucienne-day>

Finnish Design Shop. 2020. Tutti Frutti tea towel, light green [viitattu 20.3.2020]. Saatavissa: <https://www.finnishdesignshop.com/kitchenware-kitchen-textiles-tea-towels-tutti-frutti-tea-towel-light-green-p-23656.html>

Harding, A. 2020. Shooting Stars Tea Towel. Angela Harding [viitattu 4.4.2020]. Saatavissa: https://angelaharding.co.uk/products/shooting-stars-tea-towel?_pos=2&_sid=f8ebd5cb7&_ss=r&variant=6551868291

HarmstonArts. 2020. What is a Serigraph? [viitattu 4.12.2019]. Saatavissa: <https://www.harmstonarts.com/the-process.html#/>

Inkbot Design. 2017. Silk Screen Printing Vs Digital Printing on Fabric [viitattu 4.12.2019]. Saatavissa: <https://inkbotdesign.com/screen-printing-vs-digital-printing/>

Kauniste Finland Ltd. 2020a. Our story [viitattu 20.3.2020]. Saatavissa: <https://www.kauniste.com/our-story>

Kauniste Finland Ltd. 2020b. Calendar kitchen towel 2020 olive [viitattu 2.4.2020]. Saatavissa: <https://www.kauniste.com/products/calendar-kitchen-towel-2020-olive>

Kawasaki, T. 2015. Capturing the Essence, Updating Japan's Traditions with Today's Sensibilities. Cabinet Office, Government of Japan. Artikkelin [viitattu 20.3.2020]. Saatavissa: https://dwl.gov-online.go.jp/video/cao/dl/public_html/gov/pdf/hlj/20150101/12-13.pdf

Koh, S. 2019. Sou Sou Kyoto: The Flagship Store, The perfect place for quirky and unique souvenirs. Japan Travel K.K. [viitattu 20.3.2020]. Saatavissa: <https://en.japantravel.com/kyoto/sou-sou-kyoto-the-flagship-store/56173>

Lindmark, A. 2018. Linnelinjen och den moderna handduken. Uppsala Universitet. Opinnäytetyö [viitattu 18.3.2020]. Saatavissa: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1216822/FULLTEXT01.pdf>

Marimekko. 2020. Katsuji Wakisaka [viitattu 20.3.2020]. Saatavissa: https://www.marimekko.com/fi_fi/marimekon-maailma/design/suunnittelijat/katsuji-wakisaka

PIE International. 2020. Katsuji Wakisaka: Japanese Textile Designer: Marimekko, SOUSOU, and 10,000 Postcards to His Wife [viitattu 20.3.2020]. Saatavissa: <http://pie.co.jp/english/search/detail.php?ID=4268>

Pigmentink. 2020. How Digital Textile Printing Works [viitattu 4.12.2019]. Saatavissa: https://pigmentinc.com/eu/wp-content/uploads/sites/7/2014/10/How-Digital-Print-Works_10.14.pdf

Rohunen, U., Kaasalainen, P. & Tekstiiliteollisuusmuseon työryhmä. 2020. Tekstiilejä Tampereelta. Vapriikki [viitattu 18.3.2020]. Saatavissa: <https://www.tampere.fi/ekstrat/vapriikki/tekstiilejatampereelta/index.html>

SOU-SOU. 2020. About SOU-SOU [viitattu 20.3.2020]. Saatavissa: <https://www.sousou.co.jp/?mode=f95>

SOU-SOU US Online Store. 2020. Tenugui Towel [viitattu 20.3.2020]. Saatavissa: <https://www.sousous.com/product-category/home-accessories/tenugui-towel-home-accessories/>

Stuart Morris. 2020. Bespoke Printed Tea Towels [viitattu 7.4.2020]. Saatavissa: <https://stuartmorris.co.uk/retail/tea-towels/>

Vainio, E. 2019. VS: Keittiöpyyhkeet. Sähköpostiviesti. Lähetetty 13.11.2019.

Kuvalähteet

Kuva 1. Sampe, A. 1955. Perssons Kryddskåp.

Almedahls [viitattu 18.3.2020]. Saatavissa:

<https://almedahlshome.se/collections/teatowels/products/teatowel-lime-persons-kryddskap>

Kuva 2. von Knorring, M. Marja. Valokuvaaja Ahtola,

M. Teoksessa Niinimäki, K. & Saloniemi, M-R. 2008.

Kretongista printtiin. Helsinki: Maahenki Oy. 88.

Kuva 3. Laukkanen, A. Martta. Valokuvaaja Ahtola,

M. Teoksessa Niinimäki, K. & Saloniemi, M-R. 2008.

Kretongista printtiin. Helsinki: Maahenki Oy. 89.

Kuva 4. Taimi, E. Kokki. Valokuvaaja Huttunen,

J. Teoksessa Huusko, A-K. & Huttunen, J. 2011.

Retroaarteet. Helsinki: WSOY. 45.

Kuva 5. Ropponen, P. Pirkko Ropposen geometrinen

kuosi Tampella Oy:n kokoelmista. Teoksessa Niinimäki,

K. & Saloniemi, M-R. 2008. Kretongista printtiin.

Helsinki: Maahenki Oy. 90.

Kuva 6. Isola, M. 1964. Unikko. Marimekko

[viitattu 8.4.2020]. Saatavissa: <https://company.marimekko.com/fi/me-yrityksena/historia/>

Kuva 7. Finlayson-Forssa Oy. 1967. Kesä 1967.

Teoksessa Niinimäki, K. & Saloniemi, M-R. 2008.

Kretongista printtiin. Helsinki: Maahenki Oy. 219.

Kuva 8. Hammarberg, P. 1973. Optinen omena.

Teoksessa Niinimäki, K. & Saloniemi, M-R. 2008.

Kretongista printtiin. Helsinki: Maahenki Oy. 132.

Kuva 9. Airikka-Lammi, A. 1983. Saanko luvan, Polku,

Pikkolo ja Piha. Teoksessa Niinimäki, K. & Saloniemi,

M-R. 2008. Kretongista printtiin. Helsinki:

Maahenki Oy. 165.

Kuva 10. Ishimoto, F. 1999. Lähde. Teoksessa

Niinimäki, K. & Saloniemi, M-R. 2008. Kretongista

printtiin. Helsinki: Maahenki Oy. 195.

Kuva 11. Suurla, L. Minttu. Teoksessa Niinimäki, K. &

Saloniemi, M-R. 2008. Kretongista printtiin. Helsinki:

Maahenki Oy. 206.

Kuva 12. Day, L. 1959. Too Many Cooks. Robin &

Lucienne Day Foundation/Collection of Jill A. Wiltse

and H. Kirk. Brown III, Denver. Teoksessa Fogg, M.

2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 14.

Kuva 13. Miller, D. Puudeli-aiheinen keittiöpyyhe.

Valokuvaaja Hutchings, A. Teoksessa Fogg, M. 2018.

The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 25.

Kuva 14. Logan, I. Candy Jar. Courtesy of Special

Collections Manchester Metropolitan University.

Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel.

London: Batsford. 50.

Kuva 15. Albeck, P. Kukka-aiheinen keittiöpyyhe. Courtesy of Special Collections Manchester Metropolitan University. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 54.

Kuva 16. Day, L. 1961-2. Good Food. Robin & Lucienne Day Foundation. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 30.

Kuva 17. Logan, I. Coffee Cupboard. Valokuvaaja Hutchings, A. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 61.

Kuva 18. Moygashel. Dunmoy. Valokuvaaja Hutchings, A. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 65.

Kuva 19. Albeck, P. Matkamuistopyyhe. Valokuvaaja Hutchings, A. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 78.

Kuva 20. Ulster Weavers. Piano. Valokuvaaja Hutchings, A. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 93.

Kuva 21. Albeck, P. The Twelve Days of Christmas. Valokuvaaja Hutchings, A. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 89.

Kuva 22. Ulster Weavers. Kittens. Valokuvaaja Hutchings, A. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 104.

Kuva 23. Bridgewater, E. 1994 (kuvan versio 2013). Toast & Marmalade. Valokuvaaja Hutchings, A. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 106.

Kuva 24. Kiely, O. A Life in Pattern 1. Valokuvaaja Hutchings, A. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 118.

Kuva 25. Lush Designs. Fox and Cubs. Valokuvaaja Hutchings, A. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 136.

Kuva 26. Harding, A. Shooting Stars. Valokuvaaja Hutchings, A. Teoksessa Fogg, M. 2018. The Art of the Tea Towel. London: Batsford. 151.

Kuva 27. Äijälä, H. Orvokki. Kauniste Finland Ltd [viitattu 20.3.2020]. Saatavissa: <https://www.kauniste.com/products/orvokki-kitchen-towel>

Kuva 28. Laakso, R. Calendar Kitchen Towel 2020 Olive. Kauniste Finland Ltd [viitattu 9.4.2020]. Saatavissa: <https://www.kauniste.com/products/calendar-kitchen-towel-2020-olive>

Kuva 29. Wakisaka, K. 2008. Sakura, sakura. SOU-SOU [viitattu 9.4.2020]. Saatavissa: <https://www.sousou.co.jp/?pid=115466835>

Kuva 30. Wakisaka, K. 2018. Year of the Boar.
SOU-SOU [viitattu 9.4.2020]. Saatavissa:
<https://www.sousou.co.jp/?pid=136645262>

Kuva 31. Wakisaka, K. 2018. Persimmon fruit.
SOU-SOU [viitattu 31.3.2020]. Saatavissa:
<https://www.sousou.co.jp/?pid=136328536>

Kuva 32. Groves, C. 2006. Plump Cardinal Linocut
Print. Flickr [viitattu 31.3.2020]. Saatavissa:
[https://www.flickr.com/photos/fofychel/231325336/in/
album-72157600018021484/](https://www.flickr.com/photos/fofychel/231325336/in/album-72157600018021484/)